

Social ekonomi

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet motioner som väckts under allmänna motionstiden 2000/01. Motionerna gäller frågor om Stiftelsen Centrum för Samhällsarbete och Mobilisering (Cesam), förutsättningar för det ideella folkrörelsearbetet, EU-samarbetet, överläggningar mellan representanter för staten och den sociala ekonomin samt det offentligas gemensamma förhållningssätt gentemot den sociala ekonomin.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

I betänkandet finns 2 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Utskottets överväganden	4
Reservationer.....	8
1. Cesam (punkt 1), (kd, c)	8
2. Det offentligas gemensamma förhållningssätt gentemot den sociala ekonomin (punkt 5), (c)	8
Särskilt yttrande.....	10
Social ekonomi (kd)	10
Förteckning över behandlade förslag.....	11
Motioner från allmänna motionstiden 2000.....	11

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. **Cesam**

Riksdagen avslår motion 2000/01:Kr503.

Reservation 1 (kd, c)

2. **Förutsättningar för det ideella folkrörelsearbetet**

Riksdagen avslår motion 2000/01:N225 yrkande 7.

3. **EU-samarbetet**

Riksdagen avslår motion 2000/01:N380 yrkande 3.

4. **Överläggningar mellan representanter för staten och den sociala ekonomin**

Riksdagen avslår motion 2000/01:N380 yrkande 2.

5. **Det offentligas gemensamma förhållningssätt gentemot den sociala ekonomin**

Riksdagen avslår motion 2000/01:N380 yrkande 4.

Reservation 2 (c)

Stockholm den 27 september 2001

På kulturutskottets vägnar

Inger Davidson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Inger Davidson (kd), Åke Gustavsson (s), Elisabeth Fleetwood (m), Agneta Ringman (s), Annika Nilsson (s), Charlotta L Bjälkebring (v), Lennart Fridén (m), Jan Backman (m), Paavo Vallius (s), Lars Wegendal (s), Peter Pedersen (v), Dan Kihlström (kd), Roy Hansson (m), Ewa Larsson (mp), Birgitta Sellén (c), Ana Maria Narti (fp) och Hillevi Larsson (s).

Utskottets överväganden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bör avslå motionsförslagen om

- Cesam, *jämför reservation 1 (kd, c)*,
- förutsättningar för det ideella folkrörelsearbetet,
- EU-samarbetet,
- överläggningar mellan representanter för staten och den sociala ekonomin,
- det offentligas gemensamma förhållningssätt gentemot den sociala ekonomin, *jämför reservation 2 (c)*.

Inledning

Riksdagen godkände i samband med behandlingen av budgetpropositionen hösten 2000 regeringens föreslagna mål för politikområdet Folkrörelsepolitik. Målet för folkrörelsepolitiken skall enligt riksdagens beslut vara att människor skall ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar.

I budgetpropositionen angav regeringen att den genom en aktiv folkrörelsepolitik vill bidra till att stärka den sociala ekonomin i samhället och till att utveckla, fördjupa och bredda demokratin. Vidare angavs att folkrörelsepolitiken inrättas som politikområde i syfte att skapa ett samlat synsätt och agerande från statens sida vad gäller relationer till folkrörelser och föreningsliv av olika slag samt villkor och förutsättningar för deras verksamhet.

Grundläggande värden för folkrörelsepolitiken är enligt regeringen sammanslutningarnas självständighet och oberoende, såväl gentemot det offentliga som gentemot det privata näringslivet.

Inom ramen för folkrörelsepolitiken pågår enligt regeringen arbete med att utveckla system och metoder för en rättvisande statistik över den sociala ekonomin även kallad den tredje sektorn, vilken, utöver ideella föreningar, även inkluderar stiftelser, kooperativ och liknande sammanslutningar. Detta ger också enligt regeringen förutsättningar för utökad forskning på området.

Statistiska Centralbyrån (SCB) deltar i ett internationellt projekt som syftar till att utveckla en gemensam standard för statistik över den sektor av samhället där folkrörelserna och föreningslivet hör hemma. SCB genomför vidare under åren 2000 och 2001, inom ramen för Undersökningarna om levnadsförhållanden (ULF) och med finansiering från Regeringskansliet, en särskild kartläggning av svenskarnas engagemang i ideella och ekonomiska föreningar. Kartläggningen väntas vara klar i april år 2002.

Regeringen avser att under hösten år 2001 besluta att en särskild utredare skall kartlägga hur lagstiftningen inom olika områden påverkar ideella före-

ningar. Avsikten är enligt regeringen att ge en samlad bild och bedömning av de rättsliga villkoren för sådana föreningar.

Vidare kan nämnas att regeringen den 6 september 2001 beslutade att det inom Regeringskansliet skall tillsättas en arbetsgrupp med uppgift att dels utgöra ett forum för samråd i frågor rörande folkrörelser och social ekonomi, dels följa upp vissa insatser på området. Arbetet skall vara avslutat senast den 31 december 2002.

I juni år 2001 arrangerade regeringen i samverkan med svenska och europeiska organisationer den sjunde europeiska konferensen om social ekonomi. Regeringen inrättade en nationalkommitté (Ku 1999:07) med uppgift att vara samordnande organ för förberedelser och genomförande av konferensen. I nationalkommitténs arbetsplan anges konferensens syfte vara att öka kunskapen om den sociala ekonomins roll i det europeiska samhället, att ge tillfälle till kontakt, erfarenhetsutbyte och kunskapsinhämtning, att följa upp tidigare konferenser samt att diskutera den sociala ekonomins utveckling under de kommande åren. Konferensen riktade sig till organisationer, föreningar, kooperativ, ömsesidiga bolag och stiftelser såväl i Sverige som i andra medlems- respektive kandidatländer. Konferensen samlade nära 1 000 deltagare, varav ca 400 var från andra länder än Sverige. Trojkans ministrar, dvs. från Frankrike, Sverige och Belgien, diskuterade inom ramen för den sjunde europeiska konferensen om social ekonomi frågor med anknytning till konferensen.

Motionsförslag

Motionärerna bakom motion Kr503 (kd, s, m, c, fp) anser att Stiftelsen Centrum för Samhällsarbete och Mobilisering (*Cesam*) i Örebro bör få uppdrag som nationellt kompetens- och utvecklingscentrum med ett grundläggande samhällsstöd.

I motion N225 (fp) anser motionärerna att statsmakten bör uppmuntra det *ideella folkrörelsearbetet* genom att *ge goda förutsättningar* och villkor (yrkande 7). Motionärerna bakom motion N380 (c) har tre motionsyrkanden om social ekonomi.

I yrkande 3 hemställs att regeringen bör tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att stärka och utveckla den svenska sociala ekonomin inom ramen för *EU-samarbetet*.

Under yrkande 2 framhålls att den arbetsgrupp som regeringen uppgett sig ha för avsikt att tillsätta och som skall samråda kring frågor om folkrörelser och social ekonomi bör finna former för mer regelbundna och representativa *överläggningar mellan staten och den sociala ekonomin*.

I yrkande 4 begärs att regeringen bör ta initiativ till överläggningar med Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet för att utveckla *det offentligas gemensamma förhållningssätt gentemot den sociala ekonomin*.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har beträffande motionsyrkandet om *Cesam* inhämtat att *Cesam* år 2000 ansökte om ett demokratibidrag inom ramen för regeringens långsiktiga utvecklingsarbete för den svenska folkstyrelsen (*Tid för Demokrati*). Förutsättningarna för att få demokratibidrag regleras i en särskild förordning (2000:648) om statliga projektbidrag för utvecklingsarbete för den svenska folkstyrelsen. Bidrag lämnas enligt förordningen med högst 150 000 kronor per projekt. I vissa fall kan dock enligt förordningen bidrag lämnas med ett högre belopp. *Cesams* ansökan gällde ett bidrag om 6 851 000 kronor för ett projekt benämnt MOD – Modern demokrati – möte och delaktighet. För att kunna uppnå syftet med sitt projekt önskade *Cesam* fungera som ett nationellt och internationellt kompetens- och utvecklingscentrum. Regeringen avslag ansökan i november år 2000. Enligt uppgift från Regeringskansliet pågår för närvarande en dialog mellan regeringen och Stiftelsen *Cesam* i frågan om metoder för utvecklingsarbete till stöd och gagn för lokala verksamheter som främjar demokrati och delaktighet.

Med hänvisning till att resultaten av den dialog som pågår mellan regeringen och Stiftelsen *Cesam* inte bör föregripas avstyrker utskottet motion Kr503 (kd, s, m, c, fp).

Beträffande motionsyrkandet om att *skapa goda förutsättningar för det ideella folkrörelsearbetet* kan utskottet hänvisa till vad som ovan inledningsvis redovisats om den aktivitet som pågår på området. Utskottet påminner också om att regeringen i budgetpropositionen för år 2001 framhöll att en viktig uppgift inom folkrörelsepolitiken är att medverka till att lagstiftningen och de finansiella villkoren för föreningslivet och folkrörelserna utformas på ett ändamålsenligt sätt. Av intresse är också att, som ovan angetts, en särskild utredare skall tillsättas för att kartlägga hur lagstiftningen inom olika områden specifikt påverkar de ideella föreningarna.

Vidare kan utskottet nämna att betänkandet *Föreningslivet på spel- och lotterimarknaden* (SOU 2000:9) innehåller förslag om att överskottet från värdeautomaterna och kasinoverksamheten skall tillföras folkrörelserna och att fler ideella organisationer än de som i dag erhåller bidrag bör få del av dessa medel. I dag fördelas 80 % av överskottet av Riksidrottsförbundet (RF) och 20 % av Ungdomsstyrelsen. Betänkandet bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Utskottet delar motionärernas uppfattning i motion N225 (fp) att det är av vikt att det ideella folkrörelsearbetet ges goda förutsättningar och villkor men anser med hänvisning till de olika initiativ som tagits för att skapa dessa goda förutsättningar att motion N225 (fp) yrkande 7 bör avstyrkas.

När det gäller motionsyrkandet i N380 (c) om att tillsätta en *arbetsgrupp med uppgift att stärka och utveckla den sociala ekonomin inom ramen för EU-samarbetet* kan utskottet erinra om det EU-samarbete som skett genom den inledningsvis nämnda sjunde europeiska konferensen om social ekonomi som hölls i Sverige i juni i år. Vidare kan utskottet framhålla att den ovan nämnda

arbetsgruppen med uppgift att samråda kring frågor om folkrörelser och social ekonomi, också har att ta upp frågor kring relationen till EU.

Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motion N380 (c) yrkande 3.

Beträffande motionsyrkandet avseende *mer regelbundna överläggningar* mellan *representanter för staten och den sociala ekonomin* kan nämnas att regeringen senast i budgetpropositionen för år 2002 har angett att det från regeringens sida finns en grundläggande önskan om dialog med det självständiga organisationslivet. Vidare har regeringen tillsatt en arbetsgrupp inom Regeringskansliet rörande samråd kring frågor om folkrörelser och social ekonomi. Den skall ha till uppgift att samverka med organisationer inom den sociala ekonomin och dessutom ge underlag till regeringen för dess dialog med dessa organisationer. Utskottet förutsätter att denna samverkan och denna dialog kommer att ske regelbundet. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion N380 (c) yrkande 2.

I fråga om motionsyrkandet rörande *det offentliga gemensamma förhållningssätt gentemot den sociala ekonomin* förutsätter utskottet att det från offentligt håll finns en gemensam syn på den sociala ekonomins betydelse och att denna samsyn kan förstärkas bl.a. genom den samverkan som skett vid arrangemangen runt den sjunde europeiska konferensen. Med hänvisning härtill avstyrker utskottet motion N380 (c) yrkande 4.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Cesam (punkt 1)

av Inger Davidson (kd), Dan Kihlström (kd) och Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 1 borde ha följande lydelse:

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr503.

Ställningstagande

Centrum för Samhällsarbete och Mobilisering (Cesam) i Örebro startade som ett projekt 1984. I samband med att Cesam fick ett större uppdrag från dåvarande Civildepartementet 1993 bildades Stiftelsen Cesam i Örebro läns lands-ting. På uppdrag av Civildepartementet byggde Cesam upp en specialdesig-nad databas som innehåller dokumentation av erfarenheter av ideellt arbete i Sverige. Med denna dokumentation som grund har Cesam bedrivit rådgiv-ning, gett handledning och spritt information om lokalt utvecklingsarbete. Cesam har arbetat på flera hundra orter i landet med allt från små lokala bya-grupper i glesbygd till invandrargrupper i miljonprogramsområden. Stiftelsen har i olika former medverkat i bildandet av ca 100 lokala resurscentrum i Sverige.

Cesam har ambitionen att bli ett kompetens- och utvecklingscentrum som är tillgängligt för alla oavsett ekonomiska och andra förutsättningar. För att möta behoven och möjliggöra ett långsiktigt arbete med utveckling av delaktighet och demokrati i Sverige vill Cesam under en femårsperiod driva pro-jektet MOD – Modern demokrati – möte och delaktighet.

Cesam bör enligt vår uppfattning få ett uppdrag av staten som nationellt kompetens- och utvecklingscentrum med ett grundläggande samhällsstöd.

Vi föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad vi här framfört. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:Kr503.

2. Det offentligas gemensamma förhållningssätt gentemot den sociala ekonomin (punkt 5)

av Birgitta Sellén (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 5 borde ha följande lydelse:

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:N380 yrkande 4.

Ställningstagande

Den sociala ekonomin är viktig för bl.a. välfärd, sysselsättning och demokrati. Frågor rörande dessa ämnen avgörs i mångt och mycket ute i kommuner, landsting och/eller regioner. För att undanröja eventuella juridiska och fiskala hinder för en positiv utveckling av den sociala ekonomin är statens roll betydelsefull. Jag anser det viktigt att det offentliga, dvs. staten, landstingen/regionerna och kommunerna söker finna ett gemensamt förhållningssätt gentemot den sociala ekonomin. Detta bör ske genom att regeringen tar initiativ till överläggningar med Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet. Jag föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad jag här framför. Därmed bifaller riksdagen motion 2000/01:N380 (c) yrkande 4.

Särskilt yttrande

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttrande.

Social ekonomi

Inger Davidson och Dan Kihlström (båda kd) anför:

Vi vill här erinra om att vi i vår motion 2000/01:Kr345 (kd), som behandlades i samband med budgeten hösten 2000 (bet. 2000/01:KrU1), utförligt redovisade vår syn på utvecklingen av den ideella sektorn. Vi tog där bl.a. upp att vi anser att ett nytt anslag för utveckling av den ideella sektorn bör införas. Vidare anförde vi att det ideella arbetet har som huvuduppgift att skapa gemenskap, helhet och struktur i människors liv, och att den utgör ett viktigt komplement till den offentliga och privata sektorn.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2000

2000/01:Kr503 av tredje vice talman Rose-Marie Frebran m.fl. (kd, s, m, c, fp):

Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om ett nationellt kompetens- och utvecklingscentrum i enlighet med vad i motionen anförts.

2000/01:N225 av Elver Jonsson och Runar Patriksson (fp):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförts om att goda förutsättningar ges för att stärka det ideella folkrörelsearbetet.

2000/01:N380 av Kenneth Johansson och Margareta Andersson (c):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att den interdepartementala arbetsgruppen i samråd med företrädare för den sociala ekonomin bör finna former för mer regelbundna och representativa överläggningar mellan staten och den sociala ekonomin.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att tillsätta en arbetsgrupp med uppgiften att stärka och utveckla den svenska sociala ekonomin inom ramen för EU-samarbetet, bl.a. avseende förutsättningar för att delta i transnationella projekt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförts om att regeringen bör ta initiativ till överläggningar med Landsförbundet och Svenska Kommunförbundet för att utveckla det offentliga gemensamma förhållningssätt gentemot den sociala ekonomin.